

Sygn. akt V KK 98/20

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
w sprawie **E. J.**,
skazanej z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 18 marca 2020 r.,
kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanej
od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 25 października 2019 r., sygn. akt IV Ka (...),
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w G.
z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt II K (...),

p o s t a n o w i ł :

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. kosztami procesu w postępowaniu kasacyjnym obciążyć
skazaną.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt II K (...), E. J. została uznana za winną tego, że w okresie pomiędzy 1 sierpnia 2016 r. a 13 października 2016 r. oraz w dniu 13 października 2016 r., w W. i w W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, realizując reportaż o relacji J. P. i M. S., następnie komentując go w części studyjnej prowadzonego przez siebie programu „[X].” i dopuszczając zrealizowany program do emisji dnia 13 października 2016 r. na antenie Programu (...) Telewizji

(...) S.A. w cyklu „[X].”, a także poprzez umieszczenie na stronie internetowej programu, pod adresem: (...), opisu przedmiotowego reportażu, czyli działając za pośrednictwem środków masowego przekazu, przedstawiła osobę J. P. jako oszustkę i manipulantkę, albowiem zarzuciła jej wykorzystanie osoby M. S. w celu uzyskania korzyści majątkowej tj. środków do życia i zameldowania jej w wynajmowanym przez niego mieszkaniu komunalnym, a także doprowadzenie do skazania M. S. nieprawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w G. . w sprawie II K (...) z dnia 1 sierpnia 2016 r., za przestępstwa seksualne, popełnione na niej i znęcanie się nad nią, a ponadto do doprowadzenia do wszczęcia przeciwko M. S. postępowania o nielegalne posiadanie broni, o organizowanie nielegalnych zgromadzeń, doprowadzenie do pozbawienia M. S. prawa do lokalu komunalnego, a także świadczenie usług seksualnych i zdradzanie M. S. w czasie pozostawiania w związku z nim, przywłaszczenie wyposażenia mieszkania i przedmiotów osobistych oraz zniszczenie ich, czym pomówiła J. P. o postępowanie, które może poniżyć ją w opinii publicznej,

tj. przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. w zw. z § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za które – na podstawie art. 212 § 2 k.k. – wymierzono jej karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 złotych. Ponadto, na podstawie art. 212 § 3 k.k., orzeczono od oskarżonej na rzecz oskarżycielki prywatnej nawiązkę w kwocie 4 tysięcy złotych, zaś na podstawie art. 215 k.k. w zw. z art. 43b k.k. orzeczono podanie wyroku do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie treści wyroku na okres miesiąca na stronie internetowej (...) Programu T. S.A., w terminie miesiąca od uprawomocnienia się wyroku.

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca E. J., który podniósł zarzuty obrazy przepisów postępowania, mającej wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (art. 399 § 1 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 366 k.p.k. oraz art. 424 k.p.k.), zarzuty obrazy prawa materialnego (art. 212 § 2 k.k. i art. 213 k.k., art. 10 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 10 w zw. z art. 1 ustawy z 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz.U.2018.1914) oraz art. 54 ust. 1 Konstytucji RP; art. 13 ust. 1 i art. 10 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U.2019.361); art. 1 § 1 k.k. w zw. z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP) oraz zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, mający zasadniczy wpływ na

treść wyroku Sądu *meriti*. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania, ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G. .

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 25 października 2019 r., sygn. akt IV Ka (...), utrzymał w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony kasacją przez obrońcę skazanej, który podniósł następujące zarzuty rażącego naruszenia prawa, mającego istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku:

1. art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 14 ust. 1 i art. 13 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji z 29 grudnia 1992 (Dz.U.2019.361), art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy z 26 stycznia 1984 Prawo prasowe (Dz.U.2018.1914), przez orzeczenie środka karnego w postaci „podania wyroku do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie treści wyroku na okres miesiąca na stronie internetowej (...) Programu T. SA w terminie miesiąca od uprawomocnienia się wyroku” bez wskazania podmiotu zobowiązanego, bez wskazania, czy nadawca zrealizować ma ten obowiązek odpłatnie, czy nie, jeśli zaś odpłatnie, czy koszt ten ma ponieść oskarżona, co stanowiłoby dodatkową niezwykle dotkliwą dolegliwość dla oskarżonej, przewyższającą wysokość orzeczonej grzywny, przy czym publikacja pozbawiałaby oskarżoną dobrego imienia dziennikarza nieadekwatnie do charakteru przypisanego jej występkę;

2. art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., przez orzeczenie o czynie niezawartym w akcie oskarżenia, to jest o umieszczeniu „na stronie internetowej programu pod adresem (...) opisu przedmiotowego reportażu”, gdy akt oskarżenia dotyczył tylko jednego, konkretnego zdania z tego opisu, nadto połączenie dwóch zarzutów dotyczących odmiennych stanów faktycznych i zdarzeń historycznych w jeden czyn ciągły z przypisaniem z góry powziętego zamiaru bez wskazania, jaki on był, nadto bez wykazania winy, co narusza zasadę skargowości i uznane być musi za wyjście poza ramy aktu oskarżenia i brak skargi uprawnionego oskarżyciela;

3. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. i z art. 457 § 3 k.p.k., przez nieprawidłowo przeprowadzoną kontrolę odwoławczą – nierozważenie wszechstronnie i przekonująco lub nieustosunkowanie się wyczerpująco przez Sąd

odwoławczy do zarzutów i wniosków apelacyjnych, wskazujących na błędne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji wynikające z obrazu przepisów prawa procesowego:

- naruszenia art. 399 § 1 k.p.k., przez nieuprzedzenie oskarżonej i jej obrońcy o zmianie kwalifikacji prawnej zarzucanych czynów oraz zmianę ich opisu, co miało wpływ na prawo do obrony oskarżonej oraz połączenie zarzutów dotyczących kilku czynów wskazanych odrębnie w akcie oskarżenia w jeden czyn bez wskazania łączącego je zamiaru oraz łączności czasowej, co w efekcie doprowadziło do błędnego zastosowania prawa materialnego przez błędną kwalifikację prawną z przywołaniem art. 212 § 1 w zw. z art. 12 k.k.;
- naruszenia art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 366 k.p.k., przez niewypełnienie obowiązków przewodniczącego wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, poprzez przyjęcie ustaleń faktycznych z pominięciem ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, wynikających z zeznań współpracowników oskarżonej, wyjaśniających społeczny cel przygotowania programu, jakim było podanie pod dyskusję pozbawienia M. S. prawa do mieszkania, które zajmował od lat w procedurze podjętej pod jego nieobecność i bez prawa obrony swych interesów oraz okoliczności, które przemawiały na korzyść oskarżonej, w tym poddania programu procedurze kolaudacji przez osoby spoza zespołu, decydujące o emisji programu jako zgodnego z linią programową nadawcy, co nie mieściło się w kompetencjach oskarżonej;
- naruszenia art. 424 k.p.k. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku, przywoływanie zasady korzyści jako wyłączającej obowiązek uprzedzenia o zmianie kwalifikacji prawnej w stosunku do przyjętej w akcie oskarżenia, niewskazanie podstaw prawnych przyjęcia odpowiedzialności oskarżonej za emisję programu oraz umieszczenie noty na stronie internetowej, co zarzucał akt oskarżenia, a przypisał E. J. zaskarżony wyrok, niewskazanie przyczyn nieuwzględnienia dowodu z zeznań współpracowników oskarżonej i nieuwzględnienia ich oświadczeń, mimo że dotyczyły one bezpośrednio przyczyn podjęcia tematu dziennikarskiej interwencji i jej społecznego uzasadnienia, które to naruszenia w oczywisty sposób wpłynęły na dokonane przez Sąd pierwszej instancji a przyjęte przez Sąd odwoławczy ustalenia faktyczne, w efekcie

doprowadziły do naruszenia prawa materialnego, to jest:

- art. 212 § 2 i art. 213 § 2 pkt 2 k.k. przez przyjęcie, iż oskarżona dopuściła się występuku pomówienia przez sporządzenie reportażu o pokrzywdzonej, komentowanie go, dopuszczenie do emisji i przez umieszczenie na stronie internetowej wyemitowanego programu bez uwzględnienia kontratypu w postaci prawa do dozwolonej krytyki, w warunkach czynu ciągłego z art. 12 § 1 k.k., a więc działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru;
- art. 10 ust. 1 i 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 10 w zw. z art. 1 ustawy z 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz.U.2018.1914) oraz art. 54 ust.1 Konstytucji RP, gwarantującymi dziennikarzowi wolność wypowiedzi w przedmiocie kwestii leżących w interesie publicznym z ograniczeniami wskazanymi w art. 54 ust. 2 Konstytucji RP, które to ograniczenia muszą być interpretowane ściśle;
- art. 13 ust. 1 i art. 10 ustawy z 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U.2019.361), przez uznanie, że przepisy te, jak i cała regulacja ustawy o radiofonii i telewizji, są zbędne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, w której Sąd dokonuje ocen arbitralnych dotyczących struktury funkcjonowania mediów oraz celów podejmowanych interwencji dziennikarskich przez nieuprawnione przyjęcie, że oskarżona jest podmiotem, który decyduje o rozpowszechnieniu programu lub ma na to stosowne upoważnienie nadawcy oraz pominięcie roli i kompetencji Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, która jest ustawowo organem właściwym w sprawach radiofonii i telewizji zobowiązanym do sprawowania w granicach określonych ustawą kontroli działalności dostawców usług medialnych, nadto celów działalności mediów publicznych;
- art. 1 § 1 k.k. w zw. z art. 42 ust.1 Konstytucji RP przez skazanie oskarżonej za czyny „realizowania reportażu” i „komentowania”, które same w sobie nie są czynami zabronionymi pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania albo przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest bezzasadna w oczywistym stopniu, a część ze sformułowanych w niej zarzutów okazała się niedopuszczalna.

Autor kasacji w pierwszym z podniesionych zarzutów wskazał na wystąpienie w sprawie tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., czyli sprzeczności w treści orzeczenia, uniemożliwiającej jego wykonanie. Nie wskazał jednak w żadnym stopniu, na czym owa sprzeczność miałaby polegać. Jego uwagi co do kosztów podania wyroku do publicznej wiadomości oraz konsekwencji wykonania tego obowiązku dla dobrego imienia skazanej w żadnym stopniu nie przystają do wskazywanej okoliczności określonej w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., lecz wskazują, iż skarżący kwestionuje jedynie płaszczyznę surowości orzeczonego środka karnego, co pozostaje poza zakresem kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 523 § 1 k.p.k.). Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji nie pozostawia wątpliwości co do sposobu wykonania środka karnego podania wyroku do publicznej wiadomości – ma to nastąpić przez umieszczenie treści wyroku na okres miesiąca na stronie internetowej (...) Programu T. S.A., w terminie miesiąca od uprawomocnienia się wyroku. Kwestie procesowe, dotyczące wykonania tego środka karnego, zostały natomiast unormowane w Oddziale 5 Kodeksu karnego wykonawczego i wykraczają poza treść wyroku Sądu pierwszej instancji, czyniąc nieadekwatną tę część argumentacji skarżącego, w której odnosi się do szczegółowych aspektów realizacji tego obowiązku. Z tego względu jedynie na marginesie należy wskazać, że oczywiście błędna jest argumentacja autora kasacji odwołująca się do treści art. 198 k.k.w., która dotyczy podania wyroku do publicznej wiadomości przez ogłoszenie w czasopiśmie. W niniejszej sprawie, instrumentem służącym realizacji środka karnego określonego w art. 43b k.k., jest bowiem publikacja na stronie internetowej, co do której zastosowanie znajdzie nie przepis art. 198 k.k.w., lecz art. 199 k.k.w. Warto również wskazać, że gdyby nawet w wyroku nie określono sposobu podania wyroku do publicznej wiadomości, sąd może to określić na posiedzeniu w toku postępowania wykonawczego (art. 197 k.k.w.).

Nie pozostawia wątpliwości co do swej oczywistej bezzasadności drugi zarzut, w którym również wskazano na wystąpienie jednej z tzw. bezwzględnych

przyczyn odwoławczych – art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. Wskazywane przez autora kasacji różnice pomiędzy dwoma czynami zarzucanymi E. J. w prywatnym akcie oskarżenia a czynem przypisanym w wyroku Sądu *meriti*, popełnionym w warunkach czynu ciągłego, nie podważają tożsamości tych czynów, co dopiero mogłoby prowadzić do stwierdzenia, że w sprawie brak było skargi uprawnionego oskarżyciela. Dla analizowanego zagadnienia bez znaczenia jest to, czy w opisie czynu zawartym w sentencji wyroku wskazano na zawód lub funkcję skazanej skoro jej tożsamość, jako osoby publicznej, była zupełnie oczywista. Podobnie nieistotne pozostaje zredagowanie fragmentu opisu czynu dotyczącego zniesławienia w Internecie, albowiem modyfikacja w tym zakresie ma charakter w zasadzie jedynie redakcyjny i chociaż jest bardziej ogólna, to nie wykracza poza podstawę faktyczną aktu oskarżenia. Jest przy tym rzeczą oczywistą, że Sąd po przeprowadzeniu rozprawy może dokonać modyfikacji opisu czynu przypisanego, zgodnie z tym, co ustalono w toku procesu, byleby tylko nie wyjść poza granice zdarzenia historycznego, którego ramy zostały zakreślone w akcie oskarżenia. Nie sposób również podzielić zarzutu skarżącego, jakoby Sąd poprzez „połączenie dwóch zarzutów dotyczących odmiennych stanów faktycznych i zdarzeń historycznych w jeden czyn ciągły” naruszył zasadę skargowości (brak skargi uprawnionego oskarżyciela) i w swoim orzeczeniu wyszedł poza ramy aktu oskarżenia. Gdyby podzielić ten pogląd, to w zasadzie należałoby przyjąć, że Sąd winien był przypisać E. J. – zamiast jednego – dwa występki, ale takie postąpienie nie byłoby z pewnością korzystne dla skazanej. Jedynie na marginesie należy również wskazać, że z mocy ustawy dwa lub więcej zachowań, podjętych w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, uważa się za jeden czyn zabroniony (art. 12 § 1 k.k.), a takie właśnie ustalenia w przedmiotowej sprawie zostały przez orzekające Sądy poczynione.

W pozostałym zakresie zarzuty kasacyjne należało uznać za niedopuszczalne i z tego względu niepodlegające rozpoznaniu. Trzeba bowiem zauważyć, że skazanej wymierzono karę grzywny, co skutkowało ograniczeniem podstaw kasacyjnych na jej korzyść wyłącznie do okoliczności, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k. (*arg. ex art. 523 § 4 k.p.k. w zw. z art. 523 § 2 k.p.k.*). Byłyby one dopuszczalne jedynie wówczas, gdyby E. J. została wymierzona kara

pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami procesu w postępowaniu kasacyjnym obciążając skazaną E. J..